Okouzlující a proradná Delíla

Původ materiálu
Lukáš Klíma
Pořadí v lekci
16

Téma

Zneužití osobního vlivu na druhého člověka a zneužití slov (obviňování, výčitky, vydírání)

Cíl

Děti si uvědomí, že svým osobním vlivem a svými slovy můžou druhým lidem ubližovat, a budou vedeny k přemýšlení o tom, jestli nezneužívají to, že je má někdo rád.

Na druhou stranu můžou přemýšlet také o tom, jestli samy nejsou ve vleku někoho, kdo zneužívá jejich touhu po přátelství, hlubokém přijetí a lásce.

Pro učitele

Biblický text: Sd 16,4–22

Výkladové poznámky

Delíla působí jako negativní postava. Velmi pravděpodobně to byla pelištejská prostitutka, která žila na hranicích mezi územím Izraelců a Pelištejců. To, že Delíla byla prostitutka, vyplývá z toho, že má svůj vlastní dům a její identita není blíže určená vztahem s nějakým příbuzným mužem. Kdyby to byla svobodná dívka nebo vdova, tak by tím určujícím mužem byl její otec nebo její nejstarší bratr, kdyby byla vdaná, tak by byl tímto určujícím mužem její manžel. Ovšem nic takového o Delíle nečteme. Navíc předchozí příběh začíná právě tím, že se Samson odebral do Gázy, spatřil tam nevěstku a vešel k ní (Sd 16,1). V tomto příběhu je situace podobná, Samson je milenec Delíly, pobývá v jejím domě, ale není jejím manželem. Z příběhu zároveň vysvítá, že Delíla se dá koupit, je úplatná. A tím, že natolik Samsona zaujala, má posloužit svému národu, Pelištejcům, kteří jsou nepřáteli Izraelců. Má ze Samsona, který je do ní zamilovaný (Sd 16,4), vymámit, v čem spočívá jeho veliká síla a jak by mohl být spoután a zneškodněn (Sd 16,5).

Příběh začíná tím, že Samson je do Delíly zamilovaný. To je o Samsonovi řečeno pouze zde, předchozí příběhy začínají prostým sdělením, že Samson spatřil nějakou ženu (Sd 14,1 a 16,1). To, že je v tomto případě Samsonova zamilovanost přímo zmíněná, naznačuje, že pro něj bude mít fatální důsledky. Delíla neúprosně uplatňuje svůj vliv, který na Samsona má, naléhá na něho svými vyděračskými řečmi, kterými ho moří, zneužívá jeho zamilovanosti, a Samson jí nakonec nedokáže vzdorovat, nedokáže se od ní ani odloučit, je na ní natolik závislý, že jí prozradí tajemství své síly, i když musí vědět, že jej to zničí.

Metoda, kterou se Delíla snaží ze Samsona vymámit jeho tajemství, je popsána ve v. 16: „Celé dny ho obtěžovala svými řečmi a dotírala na něho, až byl k smrti unaven.“ Doslova na to byla Samsonova duše krátká, už to nedokázal dále snášet. Jedná se o nesnesitelné vnitřní pnutí, které v člověku vytváří přemíra vyslechnutých výčitek a obviňování, vydírání typu „nemiluješ mě, když toto neuděláš“, a to vše od milované osoby. Delíla je nepěkným příkladem toho, jak někdo dokáže umořit svými řečmi.

Pro děti se jeví jako vhodné z tohoto příběhu vypíchnout právě motiv osobního vlivu, kterým může jeden člověk ovládat druhého. V dětských skupinách se vyskytují oblíbení jedinci, jejichž přízeň si snaží ostatní děti získat. Popularita těchto jedinců může vést k nezdravé závislosti ostatních dětí na jejich vlivu. Touha po přátelství, hlubokém přijetí nebo lásce může být snadno zneužitá tím, kdo s těmito bytostnými lidskými potřebami zachází nezodpovědně.

Druhým aktuálním motivem tohoto příběhu jsou úmorné řeči. Děti někdy dokážou svými naléhavými řečmi úspěšně mořit své okolí, obzvláště ty, kteří je milují.

Úskalí

Pro děti může být těžko pochopitelné, proč Samson nakonec vyzradí Delíle své tajemství. Opakovaně se přesvědčuje o tom, že Delíla vždy udělá to, co jí Samson řekne, musí mu tedy být jasné, že udělá i to, co ho zničí, když jí nakonec řekne pravdu. Proč od ní prostě neodejde, když ho Delíla svými řečmi tak obtěžuje? Jak to, že je jeho závislost na Delíle silnější než jeho pud sebezáchovy? Odpovědí na tyto otázky může být verš z Písně písní: „Vždyť silná jako smrt je láska, neúprosná jako hrob žárlivost lásky. Žár její – žár ohně, plamen Hospodinův.“ (Pís 8,6). Děti ovšem patrně ještě nemají představu o takovéto síle lásky, která může být zcela destruktivní, o fatální zamilovanosti, která může člověka zcela zničit. Určitou zkušenost s lidskou přitažlivostí, s hlubokou sympatií a se závislostí na druhém člověku však již určitě mají.

Odkazy

Fingerland, Jan. *Hebrejky. Biblické matky, démonky, královny i milenky.* Praha: Pražské příběhy s.r.o., 2022, kapitola *Dalila* (s. 123–134). ISBN 978-80-908735-0-6.

Smelik, K. A. D. *Samson.* Praha: Kalich, 2009, kapitola *Dlouhé vlasy jsou lepší než krátké* (s. 82–99). ISBN 978-80-7017-131-8.

Exum, Cheryl J. *Was sagt das Richterbuch den Frauen? SBS 169.* Stuttgart: Verlag Katholisches Bibelwerk, 1997, kapitola 5 – Simsons Frauen (Ri 13–16), str. 44–56. ISBN 978-3-460-04691-7.

Pro děti

Předškoláci

Vyprávění: Podle věku dětí přizpůsobit a použít vyprávění pro mladší školní děti.

Výtvarná aktivita „Kadeřnictví Delíla“: Každé z dětí si uplete z vlny sedm copánků, nalepí je na papírovou kouli (lepidlem nebo izolepou) a pak je nůžkami od koule odstřihne. Lze to pojmout jako hru, ve které vyhrává ten, komu se to podaří nejrychleji.

Pomůcky: Nůžky, papír, vlna, lepidlo nebo izolepa.

Mladší školní děti

Vyprávění

Samson byl nejsilnější muž, o kterém v Bibli čteme. Dokázal sám porazit celé vojsko nepřátel. Měl však jednu velkou slabost. Krásná žena ho dokázala okouzlit natolik, že zcela ztratil rozum. Taková žena nad ním získala moc a dokázala z něj vymámit tajemství jeho síly.

Samson měl svou sílu díky Pánu Bohu. Nikdy si nestříhal vlasy, a právě to bylo znamením, že Bohu zcela patří. To bylo tajemství jeho síly.

Když nepřátelé zjistili, že se Samson zamiloval do ženy z jejich národa, která se jmenovala Delíla, rozhodli se, že ji navedou k tomu, aby zjistila, jak by bylo možné Samsona přemoct. Nabídli jí spoustu peněz, když to udělá. A Delíla s tím souhlasila. Samson ji velmi miloval, ale ona jeho ne. Předstírala, že Samsona také miluje, nechala ho bydlet u sebe doma, a přitom se ho stále vyptávala, v čem spočívá jeho veliká síla a jak by bylo možné ho přemoct.

Stále na Samsona naléhala svými řečmi a Samson jí třikrát řekl, co se má udělat, aby zeslábl. Ale nefungovalo to. Delíla to vždycky vyzkoušela, když Samson spal. Ve spánku ho svázala tím, čím jí řekl. Ale Samson, když se probudil, tak byl stále stejně silný jako před tím, pouta ze sebe

strhal a nepřátelům, kteří na něho číhali, se nikdy nepodařilo ho zajmout. Delíla ovšem ve svém naléhání na Samsona pokračovala. Vydírala ho slovy: Jak můžeš říkat ’miluji tě’, když tvé srdce není při mně! Když mně neprozradíš tajemství své síly, tak mě nemáš rád.“ To už bylo na Samsona moc. Tady je vidět, jak silná byla jeho zamilovanost. Nedokázal se od Delíly odloučit, nedokázal od ní odejít, i když byl z jejího naléhání unavený až k smrti.

Děti, víte, jaké to je, když někdo otravuje svými řečmi tak, že už se to nedá vydržet? Když pořád znovu opakuje, co máme udělat, a pokud to neuděláme, tak nám řekne, že ho nemáme rádi? Většinou se na takového člověka rozzlobíme, jsme z něho otrávení a nechceme s ním mít nic společného. Ale co když je to někdo, koho máme moc rádi? Někdo, koho nechceme ztratit? To je pak velmi těžké, a takto to bylo těžké i pro Samsona, protože Delílu opravdu miloval.

Bez Delíly nemohl žít, tím si byl zcela jistý. Zhluboka si povzdechl: „Ach, raději zemřít.“ Když Delíla viděla, jak je z jejích řečí Samson zničený, teprve se do něj pořádně pustila. Samson viděl, že pokud u ní chce mít ještě nějakou šanci, musí jí své tajemství vyzradit.

Řekl jí tedy, že patří Bohu, od kterého má svoji mimořádnou sílu, a znamením toho jsou jeho dlouhé vlasy, které si nikdy nestříhal. Kdyby si vlasy ostříhal, pak by byl s jeho silou konec. Byl by silný jen jako normální muž.

Delíla byla přesvědčená, že tentokrát jí Samson řekl pravdu, a tak mohla svůj hanebný úkol dokončit. Poslala vzkaz vůdcům svého národa, že tentokrát to už určitě vyjde. Tajně k ní přišli i se spoustou vojáků a přinesli jí jako odměnu hodně peněz. Ukryli se v jejím domě. Delíla Samsona uspala na svém klíně jako nějaké dítě. Pak dala znamení jednomu z vojáků, a ten opatrně velkou břitvou odřízl Samsonovi jeho sedm velkých copů. Pak Delíla Samsona probudila. Nepřátelští vojáci na něj naběhli jako už třikrát před tím. Samson si myslel, že si s nimi zase snadno poradí. Ale tentokrát ho pevně spoutali, vypíchli mu oči a odvedli ho do jednoho z hlavních měst své země. Zavřeli ho do vězení a přivázali ho řetězy k mlýnskému kolu, kterým musel celý den otáčet. To ovšem ještě nebyl Samsonův konec, ale protože dneska nás zajímá hlavně svůdná a proradná Delíla, tak konec Samsonova příběhu můžeme nechat na jindy, anebo už ho možná mnozí znáte.

Delíla mohla být spokojená, dostala spoustu peněz a podařilo se jí svou svůdnou přitažlivostí a svými neodbytnými řečmi zničit největšího izraelského siláka, který bojoval proti jejich národu. V očích vlastního lidu byla určitě vnímaná jako hrdinka. Ale pro nás je varovným příkladem toho, jak někdo zneužívá svůj vliv a svoje řeči k tomu, aby zničil druhého člověka.

Hra „Umluv svého protivníka“: Dvě děti budou zároveň co nejdéle nepřetržitě mluvit na jakékoli téma. Nesmí opakovat stále stejné slovo nebo stejnou větu. Jde o to, kdo vydrží mluvit déle bez přerušení. Komu nedojdou slova, získává titul „Dotěrná Delíla“ (zkratka *DoDe*).

Vítězové z dvojic se pak můžou turnajovým způsobem utkat mezi sebou, až ten nejzdatnější ze všech získá titul „Úmorně dotěrná Delíla“ (zkratka *ÚDoDe*).

Starší školní děti

Vyprávění: Podle věku dětí přizpůsobit a použít vyprávění pro mladší školní děti.

Otázky pro rozhovor s dětmi:

- Mohl si Samson sám za to, jak to s ním dopadlo?
- Setkali jste se s tím, že někdo zneužíval svoji oblíbenost? Že se snažil druhé lidi svým vlivem ovládat?
- Co si myslíte o Delíle?
- Jaké měla Delíla motivy pro své jednání? (touha po penězích, snaha zavděčit se vůdcům svého národa, touha pomoct svému lidu proti mocnému bojovníku z nepřátelského národa, těšilo ji svádět a ovládat mocného muže…)

Hra „Umluv svého protivníka“, viz mladší školní děti.

Přesah

V Bibli se setkáváme se dvěma dalšími ženskými postavami, které využívají svoji ženskou přitažlivost a lstivost k tomu, aby zlikvidovaly silného a mocného muže, který je nepřítelem jejich lidu. V knize Soudců je to Jáel (Sd 4,12–24), v deuterokanonických knihách je to Judit. Ve všech třech případech je to vždy krásná a lstivá žena, která likviduje ve spánku silného a mocného muže. Z tohoto úhlu pohledu jde u Delíly jen o obrácenou perspektivu, protože ona je pohanka a likviduje Izraelce. V biblickém příběhu není její jednání přímo nijak hodnoceno, nestihne ji žádný Boží trest, a to, že se jedná o negativní postavu, můžeme vyvodit pouze na základě toho, že Samson patří spolu s ostatními soudci k hrdinům víry (viz Žd 11,32) a Delíla je představena jako ta, která kvůli penězům (a možná i kvůli národním zájmům) zneužívá jeho lásku vůči ní k jeho záhubě.

Liturgie

Písně

Moudrost mi, Pane dávej (Svítá 189); *Kdo mě z pout mých* (Svítá 147), *Vzácný hosti, přijď* (Svítá 57); *Prosba* (Svítá 44)

Biblický text k zapamatování

A přicházím na to, že trpčí než smrt je žena, je-li léčkou, je-li její srdce síť a ruce pouta. (Kaz 7,26)

Rituál

Nakreslíme srdce, dáme ho doprostřed kruhu a pomodlíme se.

Okénko do bohoslužeb

V nedělce si teď povídáme o biblických ženách. Většinou jsou to ženy, které vykonaly něco dobrého, projevily víru, odvahu, laskavost, někomu pomohly a staly se součástí příběhu Božího lidu. Dnes si budete v nedělce povídat o zcela jiné ženě. O ženě, které se podařilo zničit nejsilnějšího izraelského bojovníka. Někteří už možná tušíte, o které ženě to dnes bude, a vy ostatní se to za chvíli dozvíte.

Modlitba

Pane Bože, pomáhej nám, abychom neubližovali těm, kteří nás mají rádi tím, jak se k nim chováme. Amen.

Katechetické cykly
Ženy v Bibli
Biblický odkaz (kat)
Soudců 16,4–22